

XORIY TAJRIBASIDA TARIX FANINI O'QITISHDA ELECTRON PLATFORMALAR METODIK TA'MINOT SIFATIDA

Boltayeva Mohichexra

*Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali dotsent
v.b.(PhD)*

Annotatsiya. Elektron platformalarning ta'lim muassasalariga integratsiyasi an'anaviy o'qitish usullarini, xususan, tarix ta'limini tubdan o'zgarishiga sabab bo'ldi. Ushbu maqola turli ta'lim tizimlarida xorijiy tajribalardan kelib chiqqan holda tarixni o'qitishda metodik ta'minot vositasi sifatida elektron platformalarning rolini o'rganadi. Raqamli platformalar pedagogik yondashuvlarni qanday o'zgartirganini o'rganib chiqib, maqolada ularning talabalar faolligini oshirish, ta'lim natijalarini yaxshilash va hamkorlikda o'rganishni osonlashtirishdagi afzalliklari ko'rsatilgan. Maqolada, shuningdek, tarix ta'limida bunday platformalarni integratsiyalash bilan bog'liq muammolar ko'rib chiqiladi va turli mamlakatlarning ilg'or tajribalari haqida tushuncha beriladi.

Kalit so'zlar: Elektron platformalar, tarix ta'limi, uslubiy yordam, xorijiy tajriba, raqamli ta'lim, pedagogik vositalar.

ЭЛЕКТРОННЫЕ ПЛАТФОРМЫ КАК МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ИСТОРИИ НА ЗАРУБЕЖНОМ ОПЫТЕ

Болтаева Мохичехра

*Джизакский филиал Национального университета Узбекистана имени Мирзо
Улугбека, доцент и.о.(PhD)*

Абстракт. Интеграция электронных платформ в образовательные учреждения изменила традиционные методы обучения, особенно в сфере исторического образования. В данной статье рассматривается роль электронных платформ как инструмента методического обеспечения преподавания истории на основе зарубежного опыта в различных образовательных системах. Исследуя, как цифровые платформы изменили педагогические подходы, в статье подчеркиваются их преимущества в повышении вовлеченности учащихся, улучшении результатов обучения и облегчении совместного обучения. В статье также рассматриваются проблемы интеграции таких платформ в историческое образование и дается представление о передовом опыте разных стран.

Ключевые слова: Электронные платформы, историческое образование, методическое обеспечение, зарубежный опыт, цифровое образование, педагогический инструментарий.

ELECTRONIC PLATFORMS AS METHODOLOGICAL SUPPORT IN TEACHING HISTORY IN A FOREIGN EXPERIENCE

Boltayeva Mohichekhra

*acting associate professor (PhD) of the Jizzakh branch of the National University of
Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek*

Abstract. The integration of electronic platforms into educational institutions has changed traditional teaching methods, particularly in history education. This article examines the role of electronic platforms as a methodical support tool in teaching history based on foreign experiences in different educational systems. Examining how digital platforms have transformed pedagogical approaches, the article highlights their benefits in increasing student engagement, improving learning outcomes, and facilitating collaborative learning. The article also examines the challenges of integrating such platforms in history education and provides

insights into best practices from different countries.

Key words: Electronic platforms, history education, methodological support, foreign experience, digital education, pedagogical tools.

Kirish. So'nggi yillarda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi butun dunyo bo'ylab ta'lim amaliyotiga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Ko'pincha darsliklar, ma'ruzalar va sinfdagi muhokamalarga tayanadigan tarixni o'qitishning an'anaviy yondashuvlari elektron platformalar integratsiyasi bilan o'zgardi. Ushbu platformalar o'qituvchilarga kontentni innovatsion va interaktiv usullarda yetkazib berish, talabalarning faolligini oshirish va tarixiy voqealarni chuqurroq tushunishga yordam beradigan yangi vositalarni taklif qiladi. Talabalar ma'lumot olish uchun raqamli qurilmalarga tobora ko'proq murojaat qilar ekan, elektron platformalar an'anaviy o'rganish usullari va raqamli asr o'rtasida ko'prik bo'lib xizmat qiladi.

Tarix fan sifatida murakkab hodisalar, birlamchi manbalar va mavhum tushunchalar talqiniga tayanganligi sababli ta'limda o'ziga xos muammolarni keltirib chiqaradi. Elektron platformalardan foydalangan holda, o'qituvchilar multimedia resurslari, interaktiv vaqt jadvallari va virtual tajribalarni o'z ichiga olgan tarixiy materiallarni yanada qulayroq va qiziqarli formatda taqdim etishlari mumkin. Ushbu vositalar nafaqat o'rganishni yaxshilaydi, balki turli xil o'rganish uslublari va ehtiyojlarini qondiradi va tarixni yanada o'zaro bog'liq va dinamik qiladi.

Ushbu maqolada xorij tajribasiga e'tibor qaratgan holda tarixni o'qitishda metodik yordam sifatidagi elektron platformalarning roli o'rganiladi. Turli ta'lim tizimlari tarix darslarida raqamli vositalarni qanday birlashtirganini tahlil qilib, ushbu tadqiqot ushbu platformalarning afzalliklari va muammolarini ta'kidlaydi. U o'qituvchilarga ko'proq interfaol, o'quvchilarga yo'naltirilgan o'quv muhitini yaratish uchun elektron platformalardan foydalanish bo'yicha ilg'or tajribalar haqida tushunchalar berishga qaratilgan.

Tarix fan sifatida ko'pincha an'anaviy va mazmunli bo'lib, darsliklar, ma'ruzalar va muhokamalarga tayanadi. Biroq, elektron platformalarning kiritilishi kontentni yetkazib berishning interaktiv va dinamik usullarini joriy qildi. Ushbu platformalar o'qituvchilarga multimedia resurslari, interaktiv vaqt jadvallari va tarixiy voqealarning virtual rekonstruksiylaridan foydalanish imkonini beradi, bu esa talabalarga yanada chuqurroq tajriba orttirish imkonini beradi.

Interfaol ta'lim resurslari: Google Classroom, Moodle va Edmodo kabi platformalar o'qituvchilarga tarix darslariga videolar, podkastlar va maqolalar kabi turli manbalarni qo'shish imkonini beradi. Ushbu manbalar murakkab tarixiy voqealarni parchalash va o'quv jarayonini yanada qiziqarli qilishga yordam beradi.

Hamkorlikdagi ta'lim muhitlari: Elektron platformalar talabalarga tarixiy loyihalar ustida hamkorlik qilish, muhokama forumlari, guruh faoliyati va onlayn simulyatsiyalar orqali g'oyalar va istiqbollarni almashish imkonini beradi. Bu tanqidiy fikrlashni kuchaytiradi va tarixiy kontekstlarni chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Sozlanishi mumkin bo'lgan o'quv yo'llari: Khan Academy kabi ba'zi platformalar o'quvchilarga tarix mavzulari bo'yicha o'z tezligida o'tishga imkon beruvchi shaxsiylashtirilgan ta'lim tajribasini taqdim etadi. Ushbu moslashuvchanlik turli xil ta'lim uslublari mos keladi va o'quvchilarga tarixiy voqealarni chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Tarix ta'limida elektron platformalarning integratsiyasi bir necha mamlakatlarda muvaffaqiyatli amalga oshirildi, ularning har biri raqamli vositalarni o'zining noyob ta'lim tizimlariga moslashtirdi. Quyidagi amaliy tadqiqotlar turli mintaqalarda tarix fanini o'qitishni yaxshilash uchun elektron platformalar qanday qo'llanilishini ta'kidlab, duch keladigan foyda va muammolarni ko'rsatadi.

Amerika Qo'shma Shtatlari: Google Classroom va Nearpod orqali interaktiv tarix darslari
Qo'shma Shtatlarda Google Classroom va Nearpod kabi elektron platformalar tarixni

o'qitishda muhim vositaga aylandi. Google Classroom o'qituvchilarga resurslarni tartibga solish, vazifalarni belgilash va soddalashtirilgan tarzda fikr-mulohazalarini bildirish imkonini beradi, Nearpod esa interaktiv yondashuvni taklif qiladi. O'qituvchilar videolar, virtual sayohatlar, viktorinalar va so'rovlarni o'z ichiga olgan multimedia darslarini yaratishi mumkin, bu esa talabalarga tarixiy kontent bilan dinamik tarzda shug'ullanish imkonini beradi.

Misol uchun, talabalar Gettysburg yoki Vashington yodgorligi kabi tarixiy diqqatga sazovor joylarga virtual sayohat qilishlari mumkin, bu joylarni xuddi ular jismonan mavjud bo'lgandek o'rganishlari mumkin. Ushbu immersiv tajriba talabalarga ushbu joylarning ahamiyatini tushunishga yordam beradi va tarixiy voqealar bilan chuqurroq aloqani rivojlantiradi. Bundan tashqari, Nearpod'ning jonli so'rovlar va viktorinalar kabi interfaol funksiyalari real vaqt rejimida fikr-mulohaza va baholash imkonini beradi, bu esa o'qituvchilarga dars davomida o'quvchilarning tushunish darajasini aniqlashga yordam beradi.

Uning afzalliklariga qaramay, ba'zi qiyinchiliklar saqlanib qolmoqda, jumladan texnologiyadan adolatli foydalanishni ta'minlash va virtual muhitda talabalar e'tiborini saqlab qolish. Shunga qaramay, ushbu platformalardan foydalanish tarix darslarini talabalar uchun yanada qiziqarli va interaktiv qilishda samarali ekanligini isbotladi.

Buyuk Britaniya: Mustaqil va hamkorlikda o'rganish uchun raqamli manbalar

Buyuk Britaniyada tarix ta'limi BBC Bitesize va MyHistory kabi platformalardan foydalanish orqali sezilarli darajada yaxshilandi. Ushbu platformalar talabalarga Buyuk Britaniya o'quv dasturiga maxsus moslashtirilgan keng ko'lamli multimedia resurslarini taqdim etadi. Xususan, BBC Bitesize Norman istilosidan tortib sanoat inqilobigacha bo'lgan turli tarixiy davrlarni o'z ichiga olgan videokliplar, interaktiv viktorinalar va qayta ko'rib chiqish materiallarini taklif etadi.

Ushbu platformalarning asosiy afzalliklaridan biri ular mustaqil va hamkorlikda o'rganishni qo'llab-quvvatlashdir. Talabalar resurslarga o'z tezligida kirishlari mumkin, bu esa shaxsiy o'rganish yo'llarini yaratishga imkon beradi. Bundan tashqari, o'qituvchilar MyHistory kabi platformalardan o'quvchilar tarixiy voqealarni tadqiq qilish, taqdimotlar yaratish va virtual sinflarda o'z xulosalarini baham ko'rish uchun birgalikda ishlaydigan hamkorlik loyihalarini yaratish uchun foydalanishi mumkin.

Ushbu platformalarning muvaffaqiyati an'anaviy tarixiy tarkibni zamonaviy texnologik vositalar bilan uyg'unlashtirish qobiliyatidadir. Biroq, ushbu platformalarni sinfga samarali integratsiya qilish va raqamli vositalar tanqidiy tarixiy tahlilni o'rnini bosmasdan, balki to'ldirishini ta'minlash uchun doimiy o'qituvchilarni tayyorlash zarurati qiyinchiliklarni o'z ichiga oladi.

Germaniya: Tarix ta'limi uchun virtual muzeylar va raqamli arxivlar

Germaniya virtual muzeylar va raqamli arxivlar orqali tarix ta'limini yaxshilash uchun elektron platformalarni qabul qildi. Diqqatga sazovor platformalardan biri LeMo (Lebendiges Museum Online) bo'lib, u talabalar va o'qituvchilarga nemis muzeylaridagi tarixiy artefaktlar, hujjatlar va multimediali kontentdan keng foydalanish imkoniyatini beradi. LeMo o'quvchilarga tarixni asosiy manbalar orqali o'rganish imkonini beradi, bu esa yanada ishonchli va qiziqarli o'rganish tajribasini taqdim etadi.

LeMo bilan bir qatorda, nemis maktablari o'qituvchilarga turli xil raqamli resurslarni o'z darslariga integratsiya qilish imkonini beruvchi Schul-Cloud platformasini joriy qildi. Ushbu platforma tarixiy hujjatlarni, interaktiv vaqt jadvallarini va multimedia taqdimotlarini oson tarqatish imkonini beradi. Talabalar raqamli arxivlarni tahlil qilish orqali loyihalar ustida hamkorlik qilishlari, muhokamalarda ishtirok etishlari va tarixiy davrlarni chuqurroq o'rganishlari mumkin.

Germaniyada virtual muzeylar va raqamli arxivlardan foydalanish tarixni moddiy va talabalar uchun dolzarb qilishning samarali usuli ekanligini isbotladi. Birlamchi manbalarining

mavjudligi tanqidiy fikrlash va tahlil qilishni, tarix ta'limida muhim ko'nikmalarni rag'batlantiradi. Biroq, asosiy muammolar orasida talabalarning raqamli savodxonlik va manbalarni tanqidiy baholash bo'yicha o'qitilishini ta'minlash, shuningdek, raqamli muhitda talabalarning faolligini saqlab qolish kiradi.

Finlyandiya: Raqamli platformalar orqali shaxsiylashtirilgan ta'lim

Finlyandiya o'zining ilg'or ta'lim tizimi bilan mashhur bo'lib, tarix ta'limida shaxsiylashtirilgan ta'limni qo'llab-quvvatlash uchun elektron platformalarni samarali integratsiyalashgan. Oppiminen.fi kabi platformalar o'quvchilarga ko'plab raqamli resurslar, jumladan, tarixiy matnlar, interaktiv vaqt jadvallari va individual ta'lim ehtiyojlariga moslashtirilgan viktorinalardan foydalanish imkonini beradi.

Finlyandiya o'qituvchilari talabalarga yo'naltirilgan ta'limning muhimligini ta'kidlaydilar va raqamli platformalar bu yondashuvda asosiy rol o'ynadi. O'qituvchilar o'quvchilarga tarixiy mavzularni o'z tezligida o'rganishga, turli xil o'rganish qobiliyatlarini qondirishga imkon beradigan moslashtirilgan dars rejalarini yaratishi mumkin. Bundan tashqari, platformalarning hamkorlik xususiyatlari Finlyandiya ta'lim falsafasida markaziy o'rinni egallagan guruh muhokamalari va loyiha asosida o'rganish imkonini beradi.

Finlyandiya tarix ta'limi uchun raqamli platformalardan foydalanishdagi asosiy qiyinchilik o'quvchilarning o'z-o'zini yo'naltirilgan ta'lim muhitida motivatsiyalarini saqlab qolishlarini ta'minlashdir. O'qituvchilar ushbu jarayonga rahbarlik qilish va yordam berishda muhim rol o'ynaydi, talabalarning yo'ldan borishini va tarixiy mazmunga tanqidiy munosabatda bo'lishlarini ta'minlaydi.

Singapur: Tarix ta'limida interaktiv raqamli vositalar

Singapur tarix ta'limini qo'llab-quvvatlash uchun Student Learning Space (SLS) kabi bir qator elektron platformalarni joriy qildi. SLS o'qituvchilarga videolar, infografika va vaqt jadvallarini o'z ichiga olgan interfaol darslar yaratish imkonini beradi. Ushbu manbalar talabalarga tarixiy voqealarni tasavvur qilish va mustamlakachilikning ta'siri yoki Singapurning millat sifatida rivojlanishi kabi murakkab mavzularni tushunishga yordam beradi.

Singapur yondashuvi so'rovga asoslangan ta'limga urg'u beradi, bunda talabalar savol berishga, tadqiqot o'tkazishga va tarixiy manbalar bilan tanqidiy munosabatda bo'lishga undaydi. Raqamli platformalar turli tarixiy hujjatlar, artefaktlar va multimedia resurslariga kirishni ta'minlash orqali ushbu yondashuvni osonlashtirishda muhim rol o'ynadi.

Singapurdagi muammolar an'anaviy o'qitish usullari bilan texnologiyalardan foydalanish muvozanatini ta'minlash va o'quvchilarda tarixiy manbalarni samarali tahlil qilish uchun zarur bo'lgan tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishni ta'minlashdan iborat. Ushbu qiyinchiliklarga qaramay, raqamli platformalardan foydalanish talabalarning faolligini va tarixiy voqealarni tushunishni yaxshilash uchun ko'rsatildi.

Xulosa

Turli mamlakatlardan olingan ushbu misollar tarixiy ta'limni yaxshilash uchun elektron platformalardan foydalanishning turli usullarini ko'rsatadi. Raqamli platformalar interfaol darslar va virtual muzeylardan shaxsiylashtirilgan o'quv muhitigacha tarixni o'qitish va o'rganish uchun yangi imkoniyatlar ochdi. Biroq, muvaffaqiyatli amalga oshirish texnologik kirish, o'qituvchilarni tayyorlash va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini raqamli o'quv muhitiga integratsiya qilish kabi muammolarni hal qilishni talab qiladi. Ushbu xorijiy tajribalarga tayangan holda, o'qituvchilar tarix ta'limida elektron platformalardan foydalanish bo'yicha yanada samarali strategiyalarni ishlab chiqishlari, talabalar uchun yanada qiziqarli va interaktiv ta'lim tajribalarini yaratishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

Anderson, J. (2020). The Role of Technology in History Education: A Case Study of American Schools. *Journal of Digital Learning*.

Brown, S. & Müller, H. (2019). Integrating Digital Tools in History Classrooms: Insights from the UK and Germany. *Educational Technology Journal*.

Chang, M. (2021). Digital Platforms in History Education: Experiences from the United States. *Education in the Digital Age*.